

Het 'attitude-subjectieve norm conflict' als moderator van de relatie tussen morele normen en de intentie om elektriciteit uit biomassa te gebruiken

Dr. G. Hübner, (v/h) Technische Universiteit Eindhoven
Onderdeel van het programma 'Biomass as a sustainable energy source: environmental load, cost-effectiveness and public acceptance'

Aanleiding

De adoptie van een bepaalde innovatieve technologie is afhankelijk van de normen en de houding (attitude) die personen hebben ten aanzien van die technologie. In de literatuur worden verschillende typen normen onderscheiden namelijk subjectieve normen en morele normen. Deze hebben invloed op de intentie om een innovatieve technologie (elektriciteit uit biomassa) te gebruiken. De precieze rol van morele normen is nog niet duidelijk en wordt daarom onderzocht. Als de attitude niet overeenkomt met de subjectieve norm is er sprake van een 'attitude-subjectieve norm conflict'. Er is dan behoefte aan aanvullende informatie om tot een besluit te komen, zoals morele afwegingen.

Methode

Om de concepten uit het onderzoek te bepalen zijn interviews afgenomen. De vragen die gesteld zijn, hebben als antwoordmogelijkheid een schaal die loopt van -3 tot +3 (de betekenis van -3 tot +3 staat achter elke interviewvraag tussen haakjes weergegeven)

- Attitude: hoe gewenst / ongewenst vindt u het gebruik van elektriciteit uit biomassa? (erg ongewenst – erg gewenst);
Hoe vindt u het gebruik van elektriciteit uit biomassa? (erg negatief – erg positief)
- Subjectieve norm: Denken de meeste mensen die belangrijk voor u zijn dat u stroom uit biomassa zou moeten gebruiken? (Erg onwaarschijnlijk - erg waarschijnlijk)
- Intentie om elektriciteit uit biomassa te gebruiken: Zou u in de toekomst stroom uit biomassa willen kopen? (Erg onwaarschijnlijk - erg waarschijnlijk);
Hoe vastbesloten bent u om in de toekomst stroom uit biomassa te kopen? (erg besluiteloos – erg vastbesloten).
- Morele norm: Ik zou me schuldig voelen als ik geen stroom uit biomassa zou gebruiken (helemaal mee oneens - helemaal mee eens).
Ik voel een sterke verplichting om stroom uit biomassa te gebruiken (helemaal mee oneens - helemaal mee eens).

Het attitude-subjectieve norm conflict werd gedefinieerd als incongruentie tussen een positieve attitude (groter dan 0) en een negatieve subjectieve norm (kleiner dan 0) en vice versa (conflictgroep). Congruentie van de beoordelingen van het gebruik van stroom uit biomassa werd gedefinieerd als een harmonie tussen attitude en subjectieve norm: in de harmonie-negatiefgroep was de attitude en subjectieve norm kleiner dan of gelijk aan nul, in de harmonie-positiefgroep waren de attitude en subjectieve norm groter dan of gelijk aan nul.

Resultaten

Biomassa werd samen met zon en wind beoordeeld als positievere bron van elektriciteit (gemiddelde van 2.77 tot 1.97) dan conventionele energiebronnen zoals gas, kolen en kernenergie (gemiddelde van 0.43 tot -1.76).

Variatie in de gedragsintentie elektriciteit uit biomassa te gebruiken, werd voor 76% verklaard door attitudes. Dus de beslissing om stroom uit biomassa te kopen, hangt vooral af van de eigen houding ten opzichte van dit product. Als de morele norm ingevoegd wordt, neemt de proportie verklaarde variatie in de intentie toe. Dus een gevoel van morele verplichting draagt eveneens bij aan de beslissing om stroom uit biomassa te kopen. Conform de hypothese blijkt de additionele bijdrage van de morele norm veel groter te zijn in de conflictgroep (de proportie verklaarde variatie nam in deze groep toe met 24%) dan in de harmoniegroep (in deze groep nam de proportie verklaarde variatie toe met slechts 2%).

Consequenties en aanbevelingen

Voor de communicatie over biomassa is het belangrijk om te weten dat, als mensen een beperkte hoeveelheid parate kennis hebben over elektriciteit uit biomassa, de attitude afgeleid wordt van andere duurzame energiebronnen. Op het moment dat een nieuwe vorm van energie als duurzaam aangemerkt wordt door de respondenten, wordt de attitude ten opzichte van de nieuwe bron bepaald door hun attitude ten opzichte van andere duurzame energiebronnen. De attitude ten aanzien van biomassa is doorslaggevend voor de geneigdheid van consumenten om elektriciteit uit biomassa te kopen. Een gevoel van morele verplichting is echter eveneens van belang gebleken en dan vooral voor mensen met een attitude die afwijkt van de verwachting die anderen in hun ogen hebben. Dit conflict is volgens het model van invloed op informatievergaring: men zoekt informatie om het conflict op te lossen. Dit zou betekenen dat mensen die een dergelijk conflict ervaren, meer open staan voor aanvullende informatie.

Het gevonden verband is ook onderzocht en significant bevonden in Hübner, G. & Kaiser, F.G (2006); *The moderating role of the attitude-subjective norms conflict on the link between moral norms and intentions*; European psychologist vol. 11, no. 1.

Meer informatie

Gundula Hübner, g.huebner@psych.uni-halle.de

Meer informatie over het onderzoeksprogramma via:

http://www.nwo.nl/nwohome.nsf/pages/NWOP_5W8CBN